

అభినవనరస్యతి

యను నొక మాసపత్రిక.

నాగరఖండ స్వర్ణకారవ్యవహారాది బహువిధములను

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి

బ్రచురింపఁబడుచున్నది.

జానపాడు.

సంపుటము 18	1926 సం॥ సెప్టెంబరు నెల.	సంఖ్య 6
------------	-----------------------------	---------

విషయములు.

- 1 ప్రజాప్రబోధము - ఇంగువ కెంకటసీతారామశర్మ గారు.
- 2 భారతకథాతత్త్వనిర్ణయము-మల్లాది రాజకృష్ణశాస్త్రిచయమలుగారు
- 3 అంటరానివాళ్ళు - సంపాదకుడు.
- 4 నాగరఖండము - సంపాదకుడు.

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రధానపోషకులకు రు 25 0 0 సహాయకులకు రు 5 0 0

పోషకులకు రు 10 0 0 చందాదారులకు 8 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Janapadu by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry,
author of Nagarakhanda, Swarnakaravyavaharam
etc., etc.

ప్రధాన పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు విరూపాక్ష స్వాములవారు, వెంకటపల్లి.
- ౨ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు పుష్పగిరి స్వాములవారు, చినవీరపల్లి.
- ౩ బాకరాజు పరాంకుశరావుదేశికులు, యాదవరం.
- ౪ రామశింగు గారు, నెల్లూరు పురసంస్థానముల మేనేజరు, నెల్లూరు.
- ౫ శ్రీమద్వేంకటేశ్వరరాజు రామచంద్రారెడ్డి దేశములుగారు, అల్లూరు సంస్థానము.

పోషకులు.

- ౧ శ్రీ శ్రీ జగద్గురు ఆభిషేక విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు, బామిఅగ్రహారం.
- ౨ ఎనమండ్ర లక్ష్మీనరసింహముగారు, మర్చెంటు, బెజవాడ.
- ౩ రాజా వెంకటాద్రిప్పారావు, బహదరుగారు, వుయ్యూరుయెట్టేలు.
- ౪ రాజామంత్రిప్రగడ వెంకటహనుమంతరావు, రాఘవరావుగారు, లింగగిరి.
- ౫ లింగెడ నరసింహారావుగారు, కరణం, మార్లంపాడు.
- ౬ శ్రీరామయాంబికా పుస్తకభాండాగారము, లక్ష్మీనర్సాపురము.
- ౭ లింగాల వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, కుందవరము.
- ౮ చారబుడ్డి రత్నారెడ్డిపేటగారు, న్యాలపాగుల.
- ౯ లింగాల సీతారామరెడ్డి బండారెడ్డి, దేశములుగారు, నారాయణపురము.
- ౧౦ టి. లక్ష్మణసింగుగారు, జోనగాం.
- ౧౧ నెల్లూరు నరసింహారావుగారు, జోనగాం.
- ౧౨ రంగాచార్యులుగారు, ముక్కాయ, దేశములు, మనీదుపల్లె.
- ౧౩ పేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు, కేశవాపురము.
- ౧౪ బాగల్లమూడి కుప్పుస్వామినాయుడుగారు, కారంచేడు.
- ౧౫ పికుపాటి వెంకటరామశర్మగారు, కరవడి.
- ౧౬ శ్యామాపంతుల వెంకటేశ్వరరావుగారు, తహశీల్దారు, సిరిసిల్ల.
- ౧౭ గూడూరి వీరసాంబశివరావు సదేశపాండ్యాగారు, మానెకొండూరు.
- ౧౮ తిరుమలనల్యాకొచ్చకవర్తి వరదాచార్యులఅయ్యవార్లగారు, కాతాపురం.
- ౧౯ కొత్తాల్లి వెంకటేశ్వరరావుగారు, సంగం.

సహాయులు

- ౧ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరకాశ్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
- ౨ బుడంపాటి శుబ్బయ్యగారు, మర్చెంటి, కాకినాడ.
- ౩ సంగం రామారావుగారు, సంగం.
- ౪ పెద్దిభట్ల వీరయ్యగారు, పీడరు బెజవాడ.
- ౫ నెల్లూరు కేశవరావు దేశములుగారు, నెల్లూరు.
- ౬ రంగావజ్ఞుల రంగయ్యగారు, నర్సారావుపేట.

అభినవనరస్యతి

సంపుటము ౧౮ } జానపాదు } పంచిక ౬
క్షయ సం॥ భాద్రపదమాసము }

ప్రజా ప్రబోధము.

శ్రీమ దభినవనరస్యతి సంపుటము 18, పంచిక 1 లో “శాసనసభాసభ్యుల యపకార” మను శీర్షిక క్రిత విదివరలో జట్టనిర్మాణసభలకు సభ్యులుగ నేగినవారు మత విషయచర్చలు శాసనసభలలోఁ దెచ్చి శాసనముల నిర్మించి తద్వారమున మనమతమునకుఁ గలుగఁజేసెడి యపకారమును దానికి మనముచేయఁదగిన ప్రతిక్రియమును నా యల్ప మతికిం దోచినవిధమున ముచ్చటించియున్నాఁడను. ఇపుడు రాజబోవు నవంబరు నెలలోఁ దిరిగి శాసనసభ్యుల యెన్ని కలు రానున్నవిగాన తద్విషయమై ప్రజలుకావలసిన కార్యముంగూర్చి యిరుచుక ప్రబోధింపఁసెంచి యీచిన్ని వ్యాసమును వ్రాయుచున్నాఁ డను. కాన సుజనులు గుణమును గ్రహించి నోషమును బరిత్యజింతురుగాక.

రాజబోవు నవంబరు మాసములో “శాసనసభాసభ్యుల యెన్ని కలు జరుగనున్నవి. ఆయెన్ని కలలో నభ్యర్థులుగ నిలుచుటకు “నఖిలభారత దేశీయమహాజనసభవారే” యస హాయవాదులను గొందఱేని బ్రతిజ్ఞిల్లాయందుకు నిర్ణయించియున్నారు. వారి నే ప్రజ లెన్నుకొనుటకై పత్రికాముఖమునను బ్రచారకముఖమునను బ్రచారముగావించుచు న్నారు. కాంగ్రెసు తరఫువారి నే సభ్యులనుగా నెన్నుకొనినందునఁ బ్రజలకుఁ గలిగెడి లాభములంగూర్చి వారిట్లు చెప్పుచున్నవారు. “ఇదివరలో శాసనసభలకు సభ్యులుగ నేగినవారిలో నెక్కుడుమంది గవర్న మెంటువారి కనుకూలముగ నడచుకొని వారిచే గౌరవముఁ బడయువలయునను నాశయముగలవా రెక్కుడుగను బ్రజానుకూలముగఁ బ్రవ ర్తించువారు కొలఁదిగను నుండుటచే నొకవిషయమై శాసనసభలోఁ జర్చగలిగినపుడు గవర్న మెంటు కనుకూలలగు వారి “యోక్త” యెక్కువగవచ్చుమందెననియు నయు

వలన బ్రహ్మకుల ప్రవర్తనలకు గూడ బ్రజల కేమియు నుపకారము గావింప నవకాశము కలుగ లేదనియు నిపుడు కాసన సభ్యులందఱును గాంగ్రెస్ వైపువారే యైనందుల నందఱును దేశసేవయే ప్రధానోద్దేశముగాఁగలవారై గవర్నమెంటుతోఁ బ్రతిఘటించి పనిచేయుట కవకాశముండననియు నట్లుపనిచేసిన సత్వరముగ స్వరాజ్యముండయవచ్చుననియుఁ జెప్పుచున్నవారు. ఇదివఁలో కాసనసభల కేగినవారుగూడఁ బ్రజలవలన “నోట్లు” గ్రహించువఱకుఁ బన్నులు తగ్గింపజేయుదుమనియు స్వాతంత్ర్యముల గల్పించెదమనియు స్వరాజ్యము సంపాదించియిచ్చెదమనియుఁ జెప్పినవారే. అటు కేగినతరువాత నామాటల నేటఁగలపుటయే గాక తమ కేమాత్రము సంబంధములేనిమతవిషయములలో నోక్తముకలుగఁ జేసికొని తద్విషయమై ప్రజలకున్న స్వాతంత్ర్యమును నాశముజేయ సమకట్టియున్నారు. ఇపుడుపోనున్న యసహాయవాది సభ్యులు రాజకీయముల విషయమై వైవారివారై బూటకములఁ జెప్పక ప్రభాసేవయే ముఖ్యముగఁ గైకొని గవర్నమెంటువారితోఁ బ్రతిఘటించి పనిచేసి స్వరాజ్యము సంపాదించి యిచ్చెదరనియే మనము తలచినను మతవిషయములలో మాత్రము వీరుగూడఁ దైవారితై నోక్తము కలుగఁజేసికొనెదరని మన మూహింప నవకాశము కలుగుచున్నది. అదెట్లు? దేశీయ మహాజనసభ (కాంగ్రెస్) స్వరాజ్యసంపాదనయే ముఖ్యోద్దేశముగా నిష్పటికి నలుబదివత్సరముల నుండి పనిచేయుచున్నది. కాని మత విషయముల సంస్కరించుట యీసభోద్దేశము కాదు. కాదని యీసభవారే పలుమాఱులు పలికియున్నారు.

ఇట్లుండ నీసభ నాగపురములో సమావేశమైనప్పటినుండియు నసహాయోద్యమము నవలంబించినది. తదుద్యమమునకు నాయకులు గాఁగిగారు. వారు తమ యుద్యమమును “స్కాల్పబహిష్కారము మధుపాన నిషేధము కోర్టుల బహిష్కారము కాసన సభాబహిష్కారము ఖద్దరు వస్త్రభారణము నస్పృశ్యతా నివారణము” నను నాఱువిధముల విభజించిరి. వీనిలో నస్పృశ్యతానివారణాంశముతక్కు మిగిలినవి ప్రతిభారతీయుఁడును నంగీకరించఁ దగినయంశములు. అవి భారతి ధర్మనిర్మూలన కారకములు గావు. అస్పృశ్యతానిర్మూలనము సనాతనధర్మనిర్మూలనకరమగు నంశము. కాన నిది భారతీయుఁడగువాఁ డెవ్వఁడును నంగీకరించఁ దగినది కాదు. ఈయంశము వారి యుద్యమమున కుపయోగకారి కాదు. అందురానితన మడుగంటినఁగాని యైకమత్యము కుదురదని చెప్పెడిమాట బూటకపుమాట. ఏకమాతృగర్భజనితులగు నన్నదమ్ములకే యైకమత్యము లేక యొకరినొకరు దన్నుకొనుచుండ నెఱుంగినో పుట్టియెవటనో వెరిగి బాత్వంతరులగు వారికి స్పృహత్రయచే నైకమత్యము కుదురుననిచెప్పెడిమాట లజ్జల మోసపుచ్చుటకై

చెప్పి బూటకపు మూటలు గావా! ఈరీతి దమయద్యచమున కించుకంతయు నుపయోగములేని యస్పృశ్యతా నివారణము నొకభాగముగ నసహాయోద్యమ జనకులగు శ్రీ గాంధీ గారు నిర్ణయించిరి. వెంటనే కొందఱు సహతనధర్మానుయాయులు దీనివలన భారతీయులు ఇష్టసంకరులగుటయే గాక తమ యుద్యమమునకుఁ గూడ భంగము వాటిల్లును గాన దీని నుపసంహరించుకొనవలసినదని యనేకవిధముల గాంధీగారికిఁ దెలిపిరి.

వారామాటలఁ బెడచెవిడి “తాబట్టిన కుండటికి మూడేకాళ్ళ” ను లోకోక్తి గుటిగా నా వర్ణసూక్రపుఁ దీర్మానము నుపసంహరించుకొనక మన భారతీయులవలన సంపాదించెడి ధనముతో నద్దానిని బ్రచారముగావింపఁ బ్రచారకుల నియమించినారు. ఈరీతిగావిండుటకుఁ గారణము వీరికి వర్ణాశ్రమధర్మనిర్మూలనమునందుఁగల సహజా సక్తియే గాని వేఱుగాదు. వీరికి వర్ణాశ్రమధర్మములం దాసక్తియే యున్నయెడ వాతీ యుద్యమవిజయమున కశ్వంతోపయుక్తములగు నైయంశము లాటింటిలో స్కూల్లబహిష్కారము సాగించలేకపోయినను, మధుపాన నిషేధము గావింపించలేకపోయినను ఖద్దరు వస్త్రధారణముఁ జేయింపలేకున్నను, గోర్తుల బహిష్కారము గావింపించలేకపోయినను శాసనసభాబహిష్కారము తమంతటతామే యుపసంహరించుకొనియు, వానివిషయమై ప్రచారముమాని తమయుద్యమమున కించుకంతయు నుపయోగములేని యస్పృశ్యతాని వారణాంశము మాత్రము పత్రికాచుఖమునను బ్రచారక చుఖమునను బ్రచారముగావించురా! కాన మన మెన్నివిధముల యోజించినను గాంధీమహాశయులు వర్ణాశ్రమధర్మములకు బద్ధశత్రులుగావుననే యస్పృశ్యతావినిర్మూలనమునకై బాటుబడుచున్నారు గాని యొకమత్యసంపాదనకుఁ గాదనియు దీనివలన శైకమత్యము కుదురదనియుఁ దెలిసెడి. తక్కు కాంగ్రెస్ వాయకు లందఱును వీరివాక్యమును వేదముగ భావించువారే; వారాపత్రికాధిపులును నట్టివారే.

కావుననే వీరందఱును నస్పృశ్యతావినిర్మూలనమున కనేకవిధములఁ బాటుబడుచున్నారు. వీరిన్నివిధములఁ బాటుబడుచున్నను వారికోరిక సిద్ధించదయ్యె. ఇట్లని వారే ప్రకటించుకొనక తప్పదయ్యెను. ఇట్టి వర్ణాశ్రమధర్మ నిర్మూలనతత్పరులగు దేశీయమహాజనసభావారిచే నిర్ణయింపఁబడినవారే యిపుడు శాసనసభా భ్యర్థులుగ నలిచియున్న వారు. వీరు తమయిష్టపూరితకై శాసనసభాసభ్యత్వపదవి వచ్చిన వెంటనే ముమ్మందుగా నస్పృశ్యతావినిర్మూలనశాసనము ‘మూ’ చేయక మానుదురా!

మానరు. ఇంతియే కాదు. వీరు విధవల సభవలఁగా వింపవలయుననియు రజస్వలా వివాహముల నాచరింపవలయుననియు గుణకర్మలంబట్టి జాతివ్యవస్థ గావింపవలయుననియుఁ దలరిపుగల సంఘసంస్కర్తనామధారక సంఘములలో జేరినవారే. అందువలన నా విషయమై కూడ వీరు జోక్యముకలుగఁ జేసికొందురనియే మనము తలంచవచ్చును. కాన మనమిప్పుడు కాననసభాభ్యర్థులుగ నిలుచువారిచే “మేము రాజకీయాంశములలోఁ దప్ప మతసాంఘికవిషయమై యేవిధమైన జోక్యముఁ గలుగఁజేసికొన” మని ప్రమాణపూర్వక లేఖకప్రతము గైకొనవలయును. అందుల కిష్టములేనివారికి మన “యోటు” నియ్యఁ గూడదు. అట్లు మనము గావింపమేని నిదివఱకు వారికంటె వీ చెక్కుడుగ మన మత సాంఘిక విషయములలో నపకారముఁజేయఁగలరు.

కావున నోమహాశయులారా ! నిద్రనుండి మేల్కొనిచి కర్తవ్యమునకై శ్రద్ధ వహింపుఁడు. ఇది నిద్రించఁదగిన సమయముగాదని ముహూటికి నమ్ముఁడు. లేండు, లేండు ఆ స్థికప్రతికాధిపులారా ! తాముగూడ నీవిషయమై తగినంతప్రచారము గావింపుఁడు.

సామాన్యముగా మనయందఱివలె బాలగ్రహబాధలు కృష్ణునకుఁదొలఁగినవని చెప్పటయే గ్రంథకర్తృభిప్రాయమైన యెడల నింతవర్ణింపఁ బని లేదు. బాలగ్రహబాధలు తొలఁగకున్న నెవ్వఁడును జీవించఁడు. పూతనాదు లపుడే శ్రీకృష్ణునిచే సంహరింపఁబడినయెడల నిప్పుడు పూతనాది గ్రహశాస్త్రీకే చేయు ఫలీకరణాదిసహోమము లనవసరము లను శంకయు నసంగతియు. నారాయణుడు నరాహన్మసింహోపతారములతో హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపుల సంహరించినను వారు రావణకుంభకన్తులై జన్మించి లోకుల బాధించలేదా ? రామావతారమున వారిని సంహరించినను శిశుపాలదస్తవక్త్రులై బాధించలేదా ? అటులే శ్రీకృష్ణనిహతులైనను రూపాంతరములచే బూతనాదులు బాలగ్రహములై బాధింపవచ్చును. తచ్ఛాస్త్రీకై హోమాములు చెప్పఁబడినవి. ఇంతమాత్రముచే బరమేశ్వరమహిమలను గల్పనాకథలనుట నాస్తికవాదమగును.

6 భీముడు దుర్యోధనునిచే విషపానముచేయింపఁబడి నీటిలోఁ ద్రోయఁబడెను. అప్పుడు నాగకుమారు లాయనను గఱచిరి. స్థావరమగువిషము సర్పవిషముచే శమమొందెను. ఆతఁడు సర్పముల బాధింపఁగా నాసర్పములు వాసుకికడకేగి చెప్పఁగా నాయన వచ్చి భీముని గౌరవించి యష్ట కలశపరిమిత రసపానము చేయించెను. దానంతేసి భీముడు నాగాయతబలుఁ డాయెనని కథ వర్ణింపఁబడినది. భీముడు వాసుకికి దాహిత్రశాస్త్రముఁడనియు వర్ణింపఁబడినది. శ్లో॥ తత స్సమేత్య బహుభిస్తదానాగై ర్మహావిష్టైః । అదశ్యత భృశం భీమో మహాదర్పితైః ర్వియోబ్ధితైః ॥ గోపువిషముగలిగినట్టియు గోపుకోటలుగలిగినట్టియు నాగకుమారులచే భీముడు దష్టఁడాయెనని చెప్పఁబడినది. నాగు లనునొకజాతిమనుష్యులు భీముని రక్షించిరి కాని సర

ములు రక్షింపలేదని వీరు వ్రాసిరి. అది సరికాదు. నాగు లనుమను
 వ్యులకు విషముండుటయు వారు నీటిలోనే నివసించుటయు నితరుల
 గఱచుటయు బెద్దకోరికలుగలవారలైయుండుటయు నసంభవము.
 భీముడు వాసుకికి దాహిత్రదాహిత్రుడైనను గావచ్చును. అర్జునున
 కుఱూపితో వివాహము జరిగినట్లు కుంతిభోజనితండికిని నాగకన్యా
 వివాహము జరిగియుండును. నాగకన్యలు కామరూపిణులై మనుష్యుల
 వివాహమాడుట పూర్వయుగములలోగలదు. ఇట్టికథల నిష్ఠమువచ్చి
 నట్లు తాముమారుచేయుట కేవలసంగతము.

7 అరణ్యపర్వమున మార్కండేయుమహర్షి ధర్మజునకు
 శ్రీరామచరితమును నక్కాణించెను. రావణుని శ్రీరామచంద్రుడును
 గుంభకర్ణుని లక్ష్మణుడును వధించినట్లు కలదు. ఈకథ వాల్మీకిరామా
 యణ విరుద్ధము. ఐనను మార్కండేయుడు సత్తకల్పజీవియని ప్రసిద్ధి
 కలదు. ఒక కల్పములోని రామచరితము నాయన చెప్పియుండును.
 మఱియొకకల్పములోని రామచరితమును వాల్మీకిమహర్షి వర్ణించియుం
 డును. దశావతారము లనేకపర్యాయములు వచ్చెననియు నయ్యవి
 కొన్ని యర్థసమములు కొన్ని పాదసమములు కొన్ని పూర్ణసమము
 లనియు యోగవాసిష్ఠనిర్వాణాక్షరకణమున భుశుంహోపాఖ్యానమున
 వర్ణింపఁబడినది. కనుక విరోధ మేమియును లేదు. వాల్మీకిరామా
 యణము మార్కండేయులకుఁగాని వ్యాసులకుఁగాని తెలియదనుట
 యుక్తముగాదు.

ఇది విమర్శకులు గనఁబఱచిన ప్రశ్నలలోఁ బ్రథమప్రశ్నము
 చేసినవాఁగా భీముని కావ్యమే గుర్తోధన విరోధమునకుఁ బ్రథమ
 కారణమని తలంచెరి. అది సరికాదు.

లోకమున బలాధికుఁడును విద్యాధికుఁడును స్వభావముచే నిత
 రుల సరకుగొనక స్వతంత్రుడైయుండును. దానింజూచి యసహన

పరు లోర్వఃజాలకుండురు. ఇది లోకవిదితము. దుర్యోధనుఁడు పరశ్చే
యస్సహసము లేనివాఁడు గనుక విద్యాధికుఁడగు ధర్మజుని బలాధికుఁ
డగు భీముని బంధించి రాజ్యము చేయఁదలఁచియుండెను. ఈసంగతి
ధీరోద్ధతుఁడగు భీమునకుఁజెలిసియుండును. బాలక్రీడలయందు బాల్య
ముచే ధార్తరాష్ట్రులకుఁ దనబలాధిక్యమును గనఁబఱచియుండును.
ఇట్టిభీమునితో స్నేహముచేయుటమాని విషముఁబెట్టించి నిమరించి
సపుడు సీటిలోఁద్రోయుటకు దుర్యోధనుని కావ్యమే హేతువు. అది
పర్వః ౭॥ ౧౨, ఏవం స ధార్తరాష్ట్రాంశ్చ స్పర్థమానో వృకోదరః
అప్రియేఽతిష్ఠదత్యంతం బాల్యాన్మద్రోహచేతసా॥ ఈవిధమున నృకో
దరుఁడు బాల్యముచే దుర్యోధనాదుల కప్రియమాచరించెనుగాని
ద్రోహబుద్ధిచేతఁ గాదని భారతమునఁగలను. ద్రోహబుద్ధిచేతనే యహి
తమాచరించెనని వీరువ్రాయుట యసంగతము. ఆయధ్యాయముననే,
తస్య ధర్మాదవేతస్య పాపాని పరిపశ్యతిః, మోహా దైశ్వర్యలోభాచ్చ
పాపా మతి రజాయతే, అయం బలవతాంశ్రేష్ఠః కుంతీపుత్రో వృకో
దరః, మధ్యమః పాండుపుత్రాణాం నికృత్యా సన్నిగృహ్యతాం,
ప్రాణవా విక్రమీచైవ శౌర్యేణ మహతాన్వితః, స్పర్థతేచాపి
సహితా సస్మా నేకో వృకోదరః, తంతు గుప్తం పురోద్యానే గంగా
యాం ప్రక్షిపానుహే అథ తస్మా దవరజం శ్రేష్ఠంచాపి యుగ్మధిరం,
ప్రసహ్యబంధనే బధ్వా ప్రశాసిష్యే వసుంధరాం॥ ధర్మవిముఖుఁడును
బాపబుద్ధియు నగు దుర్యోధనుఁడు రాజ్యలోభమున భీముని గంగలోఁ
బడఁద్రోయవలయుననియు ధర్మజుల బంధించి రాజ్యముచేయ
వలయుననియు సంకల్పించెనని వీరయర్థము. దుర్యోధనుఁడు సధర్మ
దైనయెడలఁ దమకు ద్రోహ మాచరించు భీమునిపై ద్వేషించినను
శాంతస్వభావులును నిరపకారులు నగు ధర్మజుల బంధించవలెనని
యేలసంకల్పించవలెను. ప్రపంచుండరునుచే నవమానింపఁబడినను నగు

నుసితో సంబంధముచేసి మైత్రిని సంపాదించుకొనలేదా? కాన సుయోధనుని యసహనమే పాండవులపై ద్వేషమునకుఁ బ్రథమకారణము. భీమదౌష్ట్యముకాదు. దుర్యోధనుఁడు కర్ణాదులనువలె భీముని గౌరవించినయెడల భీముఁడు తనప్రాణములనైన వారి కిచ్చెడివాఁడు. ఏకచక్రపురమున బ్రాహ్మణపుత్రరక్షణమునకై బకుని వధించలేదా? పూర్వోత్తరగ్రంథముల విమర్శించినయెడల దుర్యోధనాసహనమే నైరమునకుఁ బ్రథమకారణమని తేలును.

ద్వితీయప్రశ్నముచేసినవారలు పాండవోత్పత్తిచరితము హాస్తినపురవాసులకుఁ దెలియదగునుకనీ ఏమి పాండుసుతు లగుదురో కారోయని కొందఱు సంశయించిరని వ్రాసిరి. అది సరికాదు.

పాండురాజు మృతుఁడైనపుడు శతశృంగగిరినివాసులగు తాపసులు పాండవులను గుంతిని మాద్రీపాండురాజుల శరీరములను (అనగా శత్రుములను) దీసికొని హాస్తినపురమునకువచ్చి ద్వారపాలునిద్వారమున రాజునకు వర్తమానముపంపిరి. అప్పుడు హాస్తినపురవాసు లందఱును ధృతరాష్ట్రభిష్మపిదురాదులును సత్యవత్యాదిరాజమాతలును సగరువెలుపలికివచ్చి యొకస్థలమున సభగాఁ గూర్చుండిరి. అప్పుడామహర్షులకు భిష్ముఁడు పూజగావించెను. సభ నిశ్చబ్దముగానుండఁగా వారిలో నొకమహర్షి తమవారి యనుమతిగొని ‘ పాండుమహారాజు బ్రహ్మచర్యవ్రత మవలంబించి శతశృంగపర్వతమునకు వచ్చెను; దేవతారహస్యమువలనఁ గుంతియందు యమధర్మరాజువలన ధర్మజుఁడును వాయుదేవునివలన భీముఁడును మహేంద్రునివలన వర్జునుఁడును నశ్వినీదేవతలవలన మాద్రియాదు నకులసహదేవులును గలిగిరి; - ధర్మనిత్యుఁడగు పాండురాజువలన రాంజవంశ ముద్ధరింపఁబడినది; పాండురాజు పదియేడుదినములక్రిందఁ బరలోకగతుఁడాయెను; మాద్రీ పాండురాజుతో సహగమనముచేసెను; కుంతిని పాండవులను పాండుమాద్రుల

శరీరములను మీకప్పగించుచున్నాము; ఉత్తరతంత్రమును మీరు నడుపుకొనవలసిన దని చెప్పెను. అప్పు డామహర్షు లంతర్ధానమందిరి. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు విషగునితోఁ బాండుమహారాజునకు సకలప్రేత కృత్యములను యథావిధిగా జరిపించుమనియుఁ గుంట నంతఃపురము లోఁ జేర్చి యాదరించవలసినదనియుఁ బాండుమహారాజునకు దేవత్యులగు నయిదుగురు కొమారులుకలరు, కావున నాయనవిషయమై మనము చింతింపఁ బనిలేదనియు సెలవిచ్చెను. ఈకథ యాదిపర్వము, అధ్యాయ ౧౨౬ నఁగలదు. ఈవిధముగా మహర్షులు చెప్పినపుడు వీరు పాండుసుతులుగారనిగాని గూఢోత్పన్నులుగనుకఁ గులీనులుకారనిగాని యెవ్వరును నాక్షేపించియుండలేదు. అర్ధరాజ్యము నవహరించెదరను భీతితో ధృతరాష్ట్రుడైన నిట్టిదోషముల నారోపించవలసియుండెను. ఆయనయు నాక్షేపించలేదు. ఇటులఁబాండవోత్పత్తి సర్వజనసంప్రతి పన్నమై యుండఁగా నాకాలమువారికి వారియుత్పత్తి శిష్టసమ్మతము కాదనినాయుట కేవల మసంగతము. వీరు పాండుమహారాజుకుమారు లగుదురా కారాయని కొందఱజ్ఞులు సంశయించిన సంశయించియుం దురు. సీతా పాత్రివ్రత్యమునకు రజకుఁడు సంశయింపలేదా? గనుక నది యకిందితక్కురము. ఈసంగతి దెలుపుట కాయధ్యాయమునిచటఁబాండు పటచుచున్నాను. ఆదిపర్వ|| అధ్యాయము ౧౨౭ శ్లో|| పాండో రుప రమం దృష్ట్వా దేవకల్పా మహర్షయః తతో మస్త్రవిదస్సర్వే మంత్ర యాం చక్రిమిరేధః || తాపసాఙ్గాః || అస్మిన్స్థానే తపస్తప్త్వా తాప సా శరణంగతః సజాతమాత్రాన్పుత్రాంశ్చ దారాశ్చ భవతామిహ | ప్రదాయోపనిధింరాజా పాండుస్వర్గ మితోగతః, తస్యేమా నాత్మజా న్దేహం భాత్యాంచ నుమహత్కృతః స్వరాష్ట్రం గృహ్యగచ్ఛామో ధర్మ ఏషహి స స్మృతః || వైశంపాయన ఉవాచ || తే ఖరస్సర మామస్త్యి దేవకల్పా మహర్షయః పాండోఃపుత్రా స్పురస్కృత్య నగరం గజసాహ్వ

యం! ఉదారమనసస్సిద్ధా గమనే చక్రిరేమతిం॥ భీష్మాయ పాండవాన్
 దాతుం ధృతరాష్ట్రాయ చైవహి! తస్మిన్నేవ క్షణే సర్వే తా నాదాయ
 ప్రతస్థిరే పాండోర్దారాంశ్చ పుత్రాంశ్చ శరీరే తేచ తాపసాః సుఖినీ సా
 పురాభూత్వా సతతం పుత్రీవత్సలాః॥ పృసన్నా దీర్ఘమధ్వానం సంక్షి
 ప్తం తదమన్యత॥ సా త్వదీర్ఘేణ కాలేన సంపన్నా కురుజుగలాః, వర్ధ
 మాసపురద్వార మాససాద యశస్వినీ! ద్వారిణం తాపసాః ఊచూ రాజా
 నంచ ప్రకాశయ॥ తేతు గత్వా క్షణేనైవ సభాయాం వినివేదితాః॥
 తం చారణసహస్రాణాం మునీనా మాగమంతదా॥ శృత్వా నాగపురే
 నృణాం విస్మయస్సమశ్చదత॥ ముఘూర్తోదిత ఆదిత్యే సర్వే బాలపుర
 స్సరాః॥ సదా రాస్తాపసాద్దృష్టం నిర్యయుః పురవాసినః॥ శ్రీసంఘాః
 క్షత్ర సంఘాశ్చ యానసంఘ సమూస్థితాః॥ బ్రాహ్మణైస్సహ నిర్జగ్గు
 రాప్రహ్మణానాంచ యోషితః॥ తథా విట్కుద్రసంఘానాం మహా
 న్వ్యతికరో భవత్॥ నకశ్చి దకరో దీర్ఘా మభవ ధర్మబుద్ధయః॥
 తథా భీష్మ శ్శాంతనవ స్సోమదత్తో ఒధ బాహ్లికః॥ పృజ్ఞాచక్షుశ్చ
 రాజషిః క్షత్రాచ విదుర స్స్వయం॥ సాచ సత్యవతీ దేవీ కౌసల్యచ
 యశస్వినీ॥ రాజదారైః పరివృతా గాంధారీచాపి నిర్యయాః॥ ధృత
 రాష్ట్రస్య దాయాదా దుర్యోధన పురోగమాః॥ భూషితా భూషణై
 శ్చిత్రై శ్శతసంఖ్యా వినిర్యయుః॥ తాన్మహర్షిగణా స్తప్తప్తా శిరోభి రభి
 వాద్యచ॥ ఉపోపవివిశు స్సర్వే కౌరవ్యా ససపురోహితాః॥ తథైవశిర
 సా భూమా వభివాద్య పృణమ్యచ॥ ఉపోపవివిశు స్సర్వే పౌరజాన
 పదా అపి॥ తమకూజ మభిజ్ఞాయ జనౌఘం సర్వశస్త్రదా॥ పూజ
 యిత్వా యథాన్యాయం పాద్యేనాఘ్నేణాచ ప్రభా॥ భీష్మో రాజ్యంచ
 రాష్ట్రంచ మహర్షిభ్యో న్యవేదయత్॥ తేహ మథో వృద్ధతమః
 పృత్యుతాయ జటాజినీ! ఋషీణాం మతమాజ్ఞాయ మహర్షీ నిదమబ్ర
 వీత్॥ యస్స కౌరవదాయాదః పాండుర్నామ సరాధిపః కామభోగా

కుంతీచ సత్కారం కుర్యాన్నాద్యాస్తథాకురు || యథా న వాయు
ర్నాదిత్యః పశ్యేతాం తాం సుసంవృతాం || నశోచ్యః పాండు రనఘః
వ్రతస్య స్స నరాధిపః | యస్య పంచసుతా వీరా జాతా స్సురసుగో
వమాః || ఇత్యాది |

మూడవప్రశ్న చేసినవారలు భీష్మద్రోణాదులు గూఢోత్పన్నులు
గనుకఁ దమవలె గూఢోత్పన్నులగు పాండవులఁ బ్రేమించి కులీనులగు
దుర్యోధనాదులపై ద్వేషించిరని యభిప్రాయ పడిరి; అది సరికాదు.

ఆదిపర్వము, అధ్యాయము ౧౯౦ || శ్లో॥ ధృతరాష్ట్ర స్త్యచ
క్షుప్త్యా ద్రాజ్యం నవృత్తపద్యత పారశవత్వా ద్విదురో రాజా పాండు
ర్భూవహః || ధృతరాష్ట్రః డంధుడైనందున రాజ్యాభిషిక్తుఁడుకా లేడు.
విదురుఁడు శూద్రయోనిజుడైనందున రాజ్యాభిషిక్తుఁడు కా లేడు. ఏ
దోషములు లేని పాండుమహారాజు పట్టాభిషిక్తుఁడాయెనని చెప్పఁబడి
యన్నందునఁ బాండుమహారాజే రాజ్యాభిషిక్తుఁడాయెను. ఆయన
విరక్తుడై వసవాసము చేసినప్పు డగతికముగా ధృతరాష్ట్రుడే రాజ్య
తంత్రమును జూచుచుండెను. పాండురాజసుతులు రాజ్యావ్రా
ధార్మికులని ఖ్యాతిగాంచియుండఁగా వానిపై ద్వేషించుటయే గాక
విషప్రదాన జలపాతన తామోగృహదాహ కపటద్యూతాది మూల
ముగా బాధించుచు నెందఱు చెప్పినను వినకుండుటం జేసి భీష్మ
ద్రోణాదు లననేల ధృతరాష్ట్రగాంధారులకుఁగూడ దుర్యోధనునిపై
ద్వేషము కలిగినది. భవితవ్యతమనినను బుత్ర ప్రేమాధిస్యమువలనను
ధృతరాష్ట్రుఁ డాతనిపక్షము వదలలేకపోయెను. ఆదిపర్వము, అధ్యాయము
౨౦౦ || శ్లో॥ యశ్చైవ పాండోస్తే వీరాః కుంతీపుత్రా మహా
రథాః | తథైవ ధర్మతస్సప్తే మమపుత్రా నసంశయః | యశ్చైవ మమ
పుత్రాణా మిదంరాజ్యం విధీయతే తథైవపాండుపుత్రాణా మిదంరాజ్యం

సురిత్యజ్య శతశృంగ మితోగతః । బ్రహ్మచర్య వ్రతస్థస్య తస్య
 దివ్యేన హేతునా ॥ సాక్షాద్ధర్మా దయం పుత్రః తత్రజానో యుధిష్ఠిరః
 తద్దేనం బలినాం శ్రేష్ఠం తస్య రాజ్ఞో మహాత్మనః । మాతరిశ్వా
 దదౌ పుత్రం భీమం నామ మహాబలం, పురుషూతా దయం జజ్ఞే
 కుంత్యామేవ ధనంజయః । యస్య కీర్తి ర్మహేష్వాసా సర్వా నభి
 భవిష్యతి । యాతు మాద్రీ మహేష్వాసా వసూత పురుషోత్తమా ।
 అశ్వభ్యాం పురుష వ్యాఘ్రా విమా తాపసి పశ్యత ॥ చరతా
 ధర్మనిత్యేన వనవాసం యశస్వినా । నప్తః పైతామహూ వంశః
 పాండునా పునరుద్భుతః । పుత్రాణాం జన్మమృద్ధీచ వైదికాధ్యయనానిచ ।
 పశ్యంతిస్సతతం పాండ్వోః పరాప్రీతి మవాప్స్యథ । వర్తమానస్సతాం
 వృత్తే పుత్రలాభ మవాప్యచ । పితృలోకంగతః పాండు రిత స్సప్తదశే
 హని ॥ తం చిత్రాగత మాజ్ఞాయ వైశ్వానరముచే హతం । క్రవిష్టా
 పావకం మాద్రీ హత్యా జీవిత మాత్మనః । సాగతా సహతేనైవ పతి
 లోక మనువ్రతా । తస్యా స్తస్యచ యుత్కార్యం క్రియతాం తదనం
 తరం । ఇమే తయోశ్శరీరే ద్వే పుత్రాశ్చేమే తయోర్వరాః । క్రియాభి
 రసాగృహ్యంతాం సహమాత్రా పరంతపాః । ప్రేతకాశ్యే నివృత్యైతు
 పితృమేధం మహాయశాః । లభతాం సర్వధర్మజ్ఞః పాండుః కరుకులో
 ద్వహః ॥ వైశంపాయనఉవాచ - ఏవముక్త్వా కురూ సర్వా కురూణా
 మేవ పశ్యతాం । త్విణేనాంతర్హితా స్సర్వే తాపసా గుహ్యైకైస్సహ ।
 గర్భర్వసగరాకారం తథైవా స్తర్హితంపునః । ఋషిసిద్ధగణాన్మహ్నా విస్మ
 యం పే పరం యాయుః ॥ ధృతగాష్ఠ్యేఉవాచ ॥ పాండ్వో ర్విదుర
 సర్వాః ప్రేతగార్యాణి కారయ । రాజవ ద్రాజసింహస్య మాద్ర్యా
 త్తైచవనిశేషతః । పశూ న్యాసాని రత్నాని ధనాని వివిధానిచ,
 పాండ్వోః ప్రయచ్ఛ మాద్ర్యాశ్చ యేభ్యోయావచ్ఛ వాంఛితం । యథా

తావలంబులగు భక్తులయొక్క కాని నిష్ఠాపదులయొక్క కాని కరుణా లోపమువలన గలిగినది కాదు. ఈలోపమంతయు శాస్త్రవిధి దృఢించి యిష్టమువచ్చినట్లు సనాతనమతస్థుల దొంగలనియు పంచకులనియుఁ దెగవ్రాసిన వివేకానందునిదేకాని యన్యముకాదు.

పంచముల స్థితినిగూర్చి కరవీరపీఠాధిపతులగు జగద్గురుశంకరాచార్యుల వారుకూడ నేమో వాక్రుచ్చిరట. అదియుఁజాతము-

“ఆత్మోపలబ్ధికి బ్రయత్నించని శాకికుఁడు మతాంతరులగు ముసల్మానులను, క్రైస్తవులను ప్రేమించి గౌరవించి హిందువులగు పంచములకు దూరముగాఁబోయి హేయముగాఁజూచుపక్షమునఘోర పాపముఁ జేయుచున్నాఁడని నాయభిప్రాయము. ఉత్తమమగుపరిశుద్ధత నిఖిల భూతములనుఁ బ్రేమించుటవలన గలుగునని మరువరాదు. ఇప్పటి కైనను అగ్రజాతి హిందువులు పంచములు తమసోదరులని గ్రహించుటవసరము. ”

ముసల్మానులును క్రైస్తవులును మతాంతరస్థులేకాదు; దేశాంతరస్థులుఁగూడ. వారిదేశములకు మనము పోఁగూడదనికూడ స్మృతులు చెప్పుచున్నవి. మనధర్మశాస్త్రములు మనదేశమువారికి సంబంధించినవే కాని యన్యదేశస్థులకు సంబంధించినవికావు. అందువలన నన్యదేశస్థుల నంటవచ్చుననికాని కూడదనికాని తఱచు నిర్దేశించి యుండలేదు. ఉండకున్నను వారు పంచమాలగు డి సహం క్షిభోజనాది సంబంధము గలిగి యుండుటవలన వారినిగూడ మనము కొందఱును సహాధానివానినిగానే చూచుచుంటిమి. అంతియేకాని వారిని ప్రేమించుటయు లేదు. గౌరవించుటయు లేదు. సమభ్యస్తహృణవిద్యులై సంఘసంస్కారుల మనుకొనువార లెవరో కొందఱు ప్రేమగౌరవములు చూపినను నది సర్వ సామాన్యము గాదు. అయోమార్గాదులయందును న్యాయస్థానముల

యందును దత్తంసర్గమున కొప్పుకొనును. బ్రహ్మశారవములు చూపుట లేదాయనిన నవి యధికారమునెడలఁ జూపునవి కాని వారివి కావు. పంచముల ధర్మశాస్త్రప్రకార మంటుటలేదుకాని హేయముగాఁజూచుటలేదు. అంటకుండినంతమాత్రముననే వారిని హేయముగాఁజూచినట్లైన మన యాఁడువాండు రజస్వలలైయున్నపుడు వారిని, జాతాశౌచ మృతాశౌచసమన్వితులగు సమీపబంధువులనుగూడ నంటము, అపుడు వారినిగూడ హేయముగాఁ జూచినట్లే.

ఇంతయేల. మడిగట్టుకొన్నప్పుడు కట్టుకొనని పుత్రకళత్రాదులఁ గూడ నంటనీయము. వీరందఱును హేయతాస్పదులే కావచ్చును. అట్టు లంటనిచ్చుటయే ఘోరపాతకము కాని యంటనీయకుండుట యెప్పటికిని గానేరదు. నిఖిలభూతములను బ్రేమించుటవలనఁ గలుగునది యంతః పరిశుద్ధతకాని బాహ్యపరిశుద్ధత కాదు. అది స్పర్శాదులు వర్జించుట వలనఁ గలుగవలసినది. ఇంకను స్వాములవారిచే “నగ్రజాతిహిందువులు పంచముల తమసోదరులని గ్రహించుటవసర”మని చెప్పఁబడియెఁగాని యస్మన్నత మదికాదు. శ్లో॥ ఆత్మవత్సర్వభూతాని యఃపశ్యతి సపశ్యతి” యను నార్యోక్తిప్రకారము సర్వభూతములను నాత్మసమానముగాఁ జూచువాడే యాత్మనుజూచువాడని మాయభిప్రాయము. ఈస్వాముల వారు కరవీరపీఠాధిపతులనియు జగద్గురు శంకరాచార్యులనియు మన వారు పేర్కొనియున్న వారుకాని యదియసత్యము. శృంగగిరి పుష్పగిరి విరూపాక్షాది పీఠములవలె శంభేశ్వరపీఠమని పశ్చిమదేశమునం దొక గురుపీఠ ముండెడిని. దానినే కరవీరపీఠ మనికూడ ననుటగలదు. తత్పితాధి పతులు వ్యాధిగ్రస్తులై మరణశంకచే బూజునొసాకొవిదులగు నొక రిని మంత్రోపదేశపూర్వకముగా సన్యసింపఁజేసెను. ఇదియెవరి తమరు మరల జీవించియే యుండిరి. అయినను శిష్యులగూడఁ గొంతదేశము

సంచరించుచు నాచారవ్యవస్థచేయుటకుఁ బంపియుండిరి. ఆపీఠమునకుఁ గొల్తాపుర రాజ్యమునను బరోడా రాజ్యమునను భూములుగలవు. తదుభయదేశాధిపతులును బ్రహ్మద్వేషులు. సంఘసంస్కర్తలమనుకొనువారు. హూణభాషావిదులు. అందువలన హూణభాషాభిజ్ఞులగు చిన్నస్వాముల వారితోడి మైత్రినెఱపి మెల్లగా వారినిగూడ నవనాగరిక మతమునకు లాగిరి. రాకున్న నగ్రహారముల హరింతుమని భయపెట్టిరి. అందువలనఁ దత్స్వాములవారు తదాజ్ఞాబద్ధులై తద్దేశమునఁదదనుకూలమైన యాచారవ్యవస్థచేయు మొదలిడుటయు శిష్యుల నేకులు తిరుగఁబడి పెద్దస్వాములవారికిఁ జెప్పకొనిరి. వారు వీరికిఁ బూజానమస్కారములు చేయఁ గూడదని శాసించిరి.

ఈస్వాములవా రాస్వాములవారికి శిష్యులలో ప్రశిష్యులలో యగుదురు. అయినను వీరియోగ్యత శ్లాఘ్యతమము. దేశాధినాథులుమున్నగు స్వల్పసంఖ్యాకులకుం దప్ప మిగిలిన దేశవాసిజనుల కనేకుల కనభిప్రేతమైన యాయాచార్యత్వమును నీయగ్రహారాదులును నాకేలయనియన్నియుఁ బెద్దస్వాములవారికే యర్పించి తామీరితీ దేశనాయకులలోఁ గలసి దేశోద్ధారణమునకై పాటుబడుచున్నవారు. కావున నిట్టిస్వాముల వారియై క్రియంతవిశ్వాస్యమో వేఱ చెప్పనవసరములేదు. ఇఁక గీతారహస్యగ్రంథకర్తయుఁ దత్త్వవేత్తయు నసమానపండితుఁడును రాజకీయవ్యవహార ధురంధరుఁడును నగు బాలగంగాధరతిలకు మహారాజు మాటలను విందియు. 1894 వ సం॥ గణపతియత్సవములో మాదిగవాణ్డొకఁడు తన గణపతివిగ్రహమును దీసికొనివచ్చెనట. వాని నుత్సవములో నెవ్వరును జేరనియలేదట. అతఁడు తనతోవచ్చి చెప్పకొనెనట, తానుపెట్టుకొన్న బండిలోఁ బెట్టుకొమ్మనిచెప్పి పెట్టించెనట. పెట్టించుగాక! భగవంతున కెవఁడంటరానివాఁడుకాఁడో వాఁడంటరాని వాఁడనుట భగవంతునియెడ నపచారముచేయుటయుట. ఇట్లని పెద్ద

దోష మొకటి చూపుచున్నవాడు. భగవంతున కెవడును నంటరాని వాడు లేడనికదా యీయనయభిప్రాయము! భగవంతుడు సర్వాంతర్యామియనియు నీభేద మంగములదికాని యాత్మలదికాడనియు మేము నెఱుంగుదుము. బ్రాహ్మణదేహమే చండాలదేహము నంటఁగూడదను చుంటిమికాని పీనియాత్మ వానియాత్మనంటఁగూడదనియనుచుండలేను. వాడు వీడు నను వ్యవహార మున్నంతవఱకు నంటరానితనము వెంట నంటునదియే. ఇవి పై మెట్టుమీఁదిమాటలు. చండాలుఁ డంటరాని వాడని స్మృతిచెప్పుచున్నది. అది భగవదాజ్ఞ. అట్టిభగవదాజ్ఞకు మనము బద్ధులమైయుండవలె. ఉండకున్న భగవద్ద్రోహుల మగుదుము. చూడుడు! మహాభారతము, ఆశ్వమేధికపర్వము శ్లో॥ శ్రుతి స్మృతి ర్మమైవాజ్ఞాయ స్తా ముల్లంఘ్య వర్తతే॥ ఆజ్ఞాచ్ఛేదీ మమద్రోహి మద్భక్తోపి నవైషవః॥ శ్రుతియు స్మృతియు మదాజ్ఞారూపములనియు వాని ముల్లంఘించువాఁ డాజ్ఞాచ్ఛేదియు నస్తద్రోహియు నగుననియు మద్భక్తుడైనను గాఁడనియు నీశ్లోకముచే భగవంతుడు చెప్పియున్నవాడు.

దీనినిబట్టి యితఁడంటరానివాడనుటకాదు భగవంతునియొడ నపచారముచేయుట యంటరానితన ముడుగంటిపఁజూచుటయే. భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకుఁగాఁ బాటుబడిడిపొరినోఁ బ్రధమగణ్యుడగుటవలన బాలగంగాధరలిలకుఁగారు లోఁకి మాన్యులగుటయే కాకమనవారిచేమహారాజశబ్దవాచ్యుడగుటయు మహాసంతోషకరము. గీతారహస్యగ్రంథకర్తయగు తన్మహామహాని తత్త్వవేత్తృత్వముదగ్గరమాత్రము తగవులేకయుండలేదు. అసమానపండితుడనుట యంతకన్న ననాలోచితము. నిమ్నజాత్యుద్ధరణసంఘమువారు పేర్కొనిన ధర్మనిర్ణేతలలో లాలాలజపతిరాయగారుకూడ నొక్కరు. నిమ్నజాతులవారి కొకస్థానములేదనియు నిపుడున్నస్థితిలో నున్నంతమట్టుకు దేశములో నైకమత్యము కుదు

రదనియు వార లుచితస్థాన మాక్రమించునంతవఱకు నిజముగా మన మొకజాతియని యనుకొనుటకు వీలులేదనియు మన మొకజాతిగా నిర్ణయింపఁబడుటకుఁ గావలసిన సమర్థత వారిసాయములేక సమకూరదనియు నన్ని కులములజనులును సమర్థులగునంతవఱకు జాతి యేర్పడదనియు నీయన బోధించుచున్నవాఁడు. ఈబోధసారము సమస్తజనులును సమస్త విషయములలోనను సమానులయియే యుండవలెనని తేలుచున్నది. ఇయ్యది పరమోత్తమమైన బోధ. ఇందువలననే యీయన దేశబంధు బిరుదము సార్థకమయ్యెడిది. కాని యిది సిద్ధించుటయే దుర్లుభము. మొదలు భరతఖండవాసులగు సమస్తజనులు నింతమందియని తెల్పించి పిదప వారికుంఠిని స్థిరచరయాపమైనయాస్తి యావత్తునునందఱికిని సమానముగాఁబంచినప్పుడుకదా నిమ్నజాతులు పైకినచ్చియు నగ్రజాతులు క్రిందికిదిగియు నందఱునుసమానులగుట! ఒక వేళ ధనద్రవ్యములనట్లుపంచఁగలిగినను నదృష్టమును దెలివిజేటలనుబంచుటకు బ్రహ్మవశముగాదు. అది కర్మవశమే. కనుక నే యది కానిపని. బరోడామహారాజుగా రంటరానితనమేమిటనియు విచిత్రమగు నీయాచార మొక్క హిందూ దేశములోమాత్రమే కనఁబడుచున్నది కాని యితర దేశమువారికిదీనియర్థము బోధపడదనియు వ్రాసియున్న వారు. ఆయన వ్రాసినదంతయుయథార్థమే.

శ్లో॥ ఆర్యావర్తః పుణ్యభూమి ర్మధ్యం వింధ్యహిమాగయోః॥
అను సమరసింహాక్షిప్త కారము హేమవద్వింధ్యపర్వతములకు రెండింటికిని నడుమనుండిన భూమియంతయు నార్యావర్తమనుపేరఁ బుణ్యభూమియై యున్నయది. “జాతుర్వర్ణవ్యవస్థానం యస్మిన్ దేశే నివర్తతే, మ్లేచ్ఛదేశ స్స విజ్ఞేయో హ్యర్యావర్తా దనంతర’మ్యను శ్లోకముచేఁ జాతుర్వర్ణవ్యవస్థానములేక యార్యావర్తమున కవతలనుండెడి దేశమంతయు మ్లేచ్ఛదేశమని దీసి కనుగుణముగనే విష్ణుస్మృతికూడఁజెప్పుచున్నది. కావున వర్ణ వ్యవస్థయేలేని హూణమ్లేచ్ఛదేశములలో నంట

రానితనము లేకుంటయే నిజముకాని యాయాచారమున కేవగించు
కొను బుద్ధిమంతు లందఱును నక్కడనే పుట్టవలసినవారు. పూర్వజన్మ
మందలి పుణ్యలేశముచే బుణ్యభూమిం బుట్టిరి. పుట్టినదోషమునమొట్ట
మొదటనుండియు నున్న దేశాచారమున కేవగించుకొనిన నేమిలాభము
కలిగెడిని? దేశాచారమును మార్పఁగూడదని స్మృతికర్తలగుఋషులెంద
ఱెల్లుచెప్పిరో తిలకింపుడు. దేవల్ల-శ్లో॥ ఆచారావ ద్దేశధర్మో విచింత్యో
దేశేదేశే యాస్థితి సైవ కార్యా లోకద్విష్టం కండితా వర్జయంతి, దైవ
జ్ఞోఞోఞోకమార్గణయాయాత్॥ మొట్టమొదలు దేశాచారమేయాలో
చింపవలసినది. ఏదేశమం దేస్థితియో యదియే కార్యము. లోకవిరుద్ధము
ను బండితులు వివర్జింతురు. కాబట్టి యాస్థికుఁడు లోకమార్గమున నడ
చునది. శ్లో॥ యేషుదేశేషుయేదేవాః యేషుదేశేషుయేద్విజాః! యేషుదేశే
షుయచ్చాచార్యాశ్చ యత్రైవ మృత్తికాః! యేషుదేశేషు యత్తోయం
ధర్తాచారశ్చయాదృశః॥ తత్ర తా స్సవమన్యేత ధర్మస్తత్రైవ తాపృ
తః॥ [యేదేశములయం దెవ్వరు దేవతలోయేదేశములయం దెవ్వరు బ్రాహ్మ
ణలో యేదేశములయం దేది శుచిత్వమో యేదేశములయం దేది పానీ
యమో యెట్టియాచారమో యచట వాని నవమానింపఁదగదు. అక్కడ
నట్టిదే ధర్మము] యాజ్ఞవల్క్యః- శ్లో॥ యస్మిన్దేశేయ ఆచారో వ్యవ
హారః కులస్థితిః! తత్రైవ పరిపాల్యోసా యథావశముపాగతః॥ (ఆచార
మును వ్యవహారమును గులస్థితియును నేదేశమున నెవ్వయుండునో
యవ్వి యట్లే పరిపాలింపఁదగినవి.)

స్మృత్యంతరేచ. శ్లో॥ ఇతరస్మిన్ స్వకం ధర్మం దేశే కుర్యాద్వి
దేశికః కుర్వన్ధర్మంతు తత్రత్యం తద్గత స్తత్రీదుష్యతి॥ (ఇతర దేశమున
కేగినపుడును స్వధర్మమునే యాచరింపవలయును. అట్లుకాక యచటి
ధర్మమునే యాచరించినట్లైన దోషియగును. (ఇంతయేటికి. ఎరరు తమ

దేశాచారములవదలి పెట్టిరో యొకటి విచారించుదము. చిరకాలము క్రిందనే మనదేశమును గొట్టి కోలాహలముచేసి స్వాధీనపఱచుకొని మనదేశమునఁ బ్రవేశించిన స్త్రీచ్ఛలును దమయాచారములఁగాని దైవతములఁగాని విడిచియుండలేదు. ప్రస్తుతము మనదేశ మాకృమించి ప్రభుత్వము సేయుచున్న హూణులును దమదేశాచారముల నించుకంతయైనను మార్పుకొనఁజూచుటలేదు. ఏదుర్బద్ధులుపుట్టినను మనదేశస్థులకే పుట్టుచున్నవి. ఒక చెంప మహమ్మదీయులలోఁగలయువారునునొక చెంపఁ గ్రైస్తవులలోఁగలయువారును నందఱును మనవారే. ఈకలయుటకుఁగల కారణము బుద్ధిశూన్యతయనిగు రైఱుంగక యెక్కువజాతిపైఁబడి యేడువ మొదలికిరి. అగ్రజాతిజను లభమజాతిజనుల నంటనీయక యభాగ్యులఁ జేసి యఁగఁగ ద్రొక్కుటయే యన్యమతప్రవిష్టతకుఁ గారణమైన నెక్కువజాతివార లితరమతములఁ జేరుచుండుటకుఁగల హేతు వేమైయుండెడిది? ఎంతమంది యిదివఱకుఁ బ్రవేశించిరి ? ప్రవేశించుచున్నారు ? ప్రవేశింపఁగలరు? కనుక నిదియంతయు మన యుక్తాయుక్తజ్ఞాన శూన్యతయేకాని మఱియొకటికాదు. తురకలనుజూచి లాగులును నంగరఖాలును సేర్వానీలునుగుచ్చుకుళ్ళాయిలును, హూణులఁజూచి బూట్లును సూట్లును గోట్లును బంటములును గండ్లయద్దములును గ్రాపింగులును మూతటోపీలును మనము ధరించుచుంటిమికాని మనదోవతులును శీరలును సేలువులును బిళ్ళగోమలును భస్మరుద్రాక్షలును వారు ధరించుటలేదు. పారి తిలకశూన్యలలాటత్వమును మనమే యనుకరించుచుంటిమికాని మన గంధాక్షతలును గుంకుమహాదిద్రీ మార్ణములును వారి మొగముల నలుకరించుట లేదు. శుచులమై స్వభాషయో దేశభాషయో మాటలాడవలసిన భోజనాదిసమయములలోఁగూడ హూణ మేచ్ఛభాషల మనము మాటలాడుచుంటిమికాని యనవసరముగా వారు మనభాష మాటలాడుటలేదు. ఇట్టివాని నన్నింటిని విమర్శించు

కొని మనస్థితిగతుల మార్పుకొని మంచిమార్గ మవలంబించుటకు
మాటుగాఁ జైన నంటరానితనమేమిటని యసహ్యపడు బోధారాజు
గారి ననవలసిన దేమియున్నది ?

ఇక ఋషిత్వబుద్ధుడగు గాంధీమహాత్ముని మొఱయఁట యాల
కించుదము.

“ పంచముఁ, అంటరానివారు, చెప్పరానివారు, పెద్దయింటి
వారు, అని పిలువబడి నిరాదరింపబడుచున్నవారి నిలుల బాధపెట్టుట
హిందూమతధర్మములలో నొక్కటియని ధృవపడుటయే ప్రాప్తిం చె
నేని నేను హిందూమతమునకు ప్రబలవిరోధిని బహిరంగముగ చాటు
కొనుటకుఁగూడ సంసిద్ధుడనై యున్నాను. కాని నేనింతవరకు హిందూ
మత మింతకఠినధర్మముల కాకరమైనదని నమ్ముట కవకాశము కలుగ
లేదు ”

క్లో॥ తిష్ఠ స్వమన్ హసన్ జల్పన్ శ్రుణ్వ న్నంత్యజభాషణం ।
అన్యం స్పృశన్ దిశం పశ్య న్న కదాచి దుపస్పృశేత్ ॥ కాకశ్వఖర
విక్రొడతామ్రచూడరజస్వలాం వ్రాత్యాంత్యపతితాన్ పశ్యం స్తతో
నోపస్పృశే ద్బుధః ॥

(నిల్చుండుచును వంగుచును నవ్వుచును మాటలాడుచును
నంత్యజభాషణముల వినుచును నితరుని స్పృశించుచును దిక్కులు
చూచుచును నొకప్పుడేని యాచమనముచేయుదగగు. కాకిని గుక్కను
గాడిదెను బుడిని గోడిని గజస్వలను వ్రాత్యుని నంత్యజుని బతితుని
జూచుచు నాచమనముచేయుఁగూడదు.) అని యాచమనాది స్వల్పకర్మ
ములయందు సహితము చండాలస్మర్మము తుదకుఁ జండాలభాషితశ్రవ
ణముగూడఁ బరికిరాదనుచు గార్ద భనూకరాదులతోఁ బోల్చి భరద్వా
జాది పూర్వమును లిట్లు మొఱపెట్టుచుండఁ బంచములనికాని యంట

—* పుష్కరత్రయ వర్ణనము *—

అ॥ అప్రకారముగను హాటకేశ్వరమున మాఁడు పుష్కరములు గూడఁ గలవు,
సకలపాపములకు సంతృప్తకరము లాతీర్థములు, మహాత్వ దీప్తములును, ౩౭౦

వ॥ అయ్యవి దృష్టంబులయ్యె యొప్పుష్టంబులయ్యె కీర్తితంబులయ్యె భా
స్కరుం డంధకారంబునుంబోలె బాతకంబుల విలయంబునొందించు, సకలతీర్థంబు
లును స్నానవాసంబులఁ బవిత్రముచేయుఁ గాని పుష్కరతీర్థ దగ్గున మాత్రంబుననే
యఖిలకలుషంబులును నతంబునొందు”నని యిట్లు చెప్పుటయు శౌనకాదిమునివర్యులు
సీ॥ “బ్రహ్మదేవుడు తానె పృథకు మీతీర్థము ల్పూఁడును సృజించినాడటనియుఁ
బాలస్యదిశఁ జంద్రిభాగాసృగంతయు యచదిశఁ గరత్రోయ హద్దులనియు
నాసరస్వతిదాక నామదదూరముం దిన్నగా వ్యాపించి యున్నవనియుఁ
ద్విజగంబులం గూడ దేవతలందొట్టి యందఱుం గొనియాడుచుండరనియు
వినుచునున్నారమే, మీవె వెనుక నవ్వి యాకసంబున వసియుంచునని వచించి,
తేటధంబున మఱి హాటకేశ్వరమున కేగుచెనెనొ వచియింపవే మహాత్మ! ౩౭౧

వ॥ అని యడుగుటయు సూతుండిట్లనియె, ౩౭౨

క॥ “భవదు క్రమంతయును వాస్తవ నువనీదేవులార! తద్దేవనరు
ద్భవునకుఁ బ్రణామమొనరిచి వివరింతు సకృత్స్నిమగను, వినుడీ శ్రీధృక్,
వ॥ అవ్యక్తజన్మండగు బ్రహ్మ నిజలోకంబున వసించునెడ దేవర్షి యగు నార
దుండు త్రిలోకంబులుం దిరిగివచ్చి తదంఘ్రిలకు శోతపెట్టి సన్నిధిం గూరుచుండు
టయు నమ్మునినుద్దేశించి యతండు ౩౭౩

—* బ్రహ్మ నారద సంవాదము *—

క॥ “ఎన్నాళ్ళకొ కనఁబడితిని, యన్నా! యిపు డెవటినుండి యరుదెంచితి? నే
పున్నెపు భూములు తిరిగితో యున్నని యున్నటులఁజెప్ప మొయితమారా!”

వ॥ అని పృశ్నించుటయు నారదుం డిట్లనియె, ౩౭౪

క॥ “ధూలోకమునుండి విభూ! యాలస్యంబయ్యెనని రయంబున నే నీ
కాళుజ్జ్వాలవఁగవచ్చుతి, నా లౌల్యము నైఘవలయు నాలో డింకక” ౩౭౫

వ॥ అనవుడు వెండియు నరిబుజుసనుండు ౩౭౬

క॥ “తల్లోకవ్యవహారము లల్లన నెఱిగింపుమయ్య, యచ్చటి ధరణీ
వల్లభులెట్టిరా భూసురతల్లజు లెటువంటివారొ తనయా! చెప్పుమా” ౩౭౭

వ॥ అని యడుగుటయుఁ గలహాశినుండు కృమృణిట్లనియె, ౩౭౮

తే॥ “కల్పప్రవేశించె మనుజులోకమున దేవ! రాజులెల్లరు లోభపరాయణులయి
సత్సంధంబును విడనాడి జనులఁబట్టి కరము పీడించుచున్నాగు కరుణమారి, ౩౭౯

కం॥ శౌర్యముగనఁబడ, దిరులభార్యల బలిమిని హరింపఁ బాల్పడి రకటా !

యార్యప్రాహ్మణవిబుధాచార్యులఁ బూజించుటన్న సరిపడ దెడదక, 3౮౩

సీ॥ వివిధభాతులచేత వేదముల్పదివించి యథార్థమునీయు నల్పమతులు

కడు నీమఁడేని కల్గడిగియిచ్చినదాస నాస క్తిగ్రహించు నర్థలోభు
లాచారమునువీడి యగుపడినదియెల్లఁ దృప్తిమొనవెడి తిండిపోతు
లాల నెద్దులఁ బెంచి వ్యవసాయవృత్తిచే గాదెలనింపు నిష్కరుణచిత్తు
లాచమనమేని చేయని యలసులగుచు భూమిసురు లుండుచున్నార భూశలమున,
వైశ్యభాతులు మొదటికే వసుధలేరు, పాడు కలి వచ్చుకతమునఁ బ్రకృత మ్మా !

తే॥ శూద్రులే ధర్మ కాములు తోడినిపును, శూద్రులే సుతపస్సులుం జూడఁజూడ,
లోకయాత్రాకియలనెల్ల లోపములనుజూపి నవ్వెడివారును శూద్రజనులె, 3౮౪

కం॥ ధనము వయోయౌతమగు స్త్రీజనమును నెవ్వనియింట సాంద్రంబుగనుం
డునో వానితోనె సఖ్యము పొనరించుచుండి రిపుడు భూస్థలి మనుజాక,

తే॥ బ్రహ్మచారులు విధవలుం బారికాంతు లాదిగాఁగలవారికే యధిక కామ,
మకట! వైవేపభావలే యగయఁ గాని నీతిచావ్యంబు లవ్వారి చేతలెల్ల,

కం॥ పాపాకాంతంబయి యిస్సీ ! ప్రకృతము తీగ్ధవితతి చెఱుపంబడి, వా
ణీపతి ! యది కలిభయమున వాపోవుచు దెసలకడలు వట్టుఁగవలసెక, 3౮౫

సీ॥ స్వల్పనీరములైన జలదము ల్లఱచుగా వర్షింపవయ్యె నవ్వనుధలోన,
వృష్టిలోపముచేత తేనెనసస్యము ల్పెరుఁగవయ్యెఁ గరంబు విరివిగాను,
సస్యముల్పెరుఁగమిఁ జాల కాహారంబు సురభులు పాలీయఁజూడవయ్యె,
నిచ్చినపాలలో నెంతయు జిగిలేక కొల్లగా నాజ్యంబు వెళ్ళదయ్యె,
నీ వొసంగినట్టి హెచ్చైకవరముచేఁ గలి ప్రివిష్టుడగుచుఁ గ్రాలుచుండ
మనుజలోకమెల్ల చులచుల మాడిపోయెను బితా ! యిటేలయొనరిచితివా, 3౮౬

మ॥ కలికాలంపుమహర్తవ మేమనుచు వక్కాణింతునీతోడ, యు

గృథు లుచ్చాటనవిద్యసేర్పి మిగులక గయ్యాకులై భర్తతోఁ
గలవాఁబాడుచు వందగాండ్ర బటువుం గౌఁగిశ్యలోఁజిక్కి వ
త్తిలఁచుం జేయఁగడంగి రుత్తవతము లేవేళ ! యాలించితే, 3౮౭

సీ॥ ఏకుటుంబములోను శోకారవాఙ్మయై వెండ్లాముమగలకుం బెనఁగులాటె,
యేయగారములోను న్యాయావిశిష్టమై తండ్రీకొమాళ్ళకుం దగవులాటె,
యేయింటిముందును నీర్వాహనమేతలై యత్తయుం గోడలు మొత్తుకొనుటె,
యేవాడయందును నిహిహీయనం బ్రజల్ చుట్టంబు లొందొరు ల్కొట్టుకొనుటె,
యేబజాఱునఁ గనుగొన్న నింటివారు జీతగాండ్రును బోరికి నిద్దమగుటె,
యేపురంబునఁజూచిన నేలికలును జోరులును బోరులొనరింపఁ దారసిలుటె! 3౮౮

- తే॥ ఇంత కాలంబునుండి నే నిటవరాక మెలంగుటకు పోతు వేమనితలచినావో,
కలహములఁగంచు మర్త్యలోకముననుంటి, నెడఁద జిలవృద్ధిఁ, గ్రమ్మట నడతు నటక
కం॥ గులగుల పెట్టెడిఁగడు నిచ్చలు నస్మ మృగ్యవృద్ధయ చరణంబుల, నా
గులగుల సురసరహరులకుఁ గలహంబులుగలిగినపుడు క్రమముగ నణఁగుట ” ౩౯౩
- బ్రహ్మ లోకరక్షార్థమై భూతలంబునకుఁ గమలమును వదలుట. —
వ॥ అనియుట్లువాక్రుచ్చుటయుఁ తితామహుడు పుష్కరంబుపాంతుఁ జింతా
వ్యాకులితేంద్రియండు
- తే॥ “ భూమిని మామనమగు పుష్కరతీర్థము తిప్ప కేర రు
ద్ధామకలిప్రభావమునఁ దా లయమందును గాన దాని నే
దో మఱియొక్కచోటఁ గలియుండమిఁజూచి ప్రవేశపెట్టెదన్,
తేమముపాంటె నచ్చటికిఁ జేరును దక్కటి యెల్లతీర్థముల్, ౩౯౪
కం॥ కలికాలం బంతయు నిర్మలజలములతోడ నచట మని యాతీర్థ
ములు కలిసనునైఁ దమతమనిలయములనుండు మరల నిరపాయముగన్ ” ౩౯౫
- వ॥ అని వృద్ధయంబున నిశ్చయించుకొని ధ్యానించి కరగింబగు కమలమును
విలోకించి ౩౯౬
- కం॥ “ కలిసొచ్చనట్టి ధాత్రీస్థలమునకుం బోయి పడుమ జలజమ ! వేగన్,
లలిఁ బుష్కరతీర్థముఁ దత్స్థలమునకుంజేర్చు నీకు సహవాసముగన్ ” ౩౯౭
- వ॥ అనిచెప్పిపంపుటయు నయ్యది మహితలంబెల్లఁ గ్రమ్మటి ౩౯౮
- సీ॥ నిరశనత్రత మెచ్చునియత్తిమైఁ బూనియు దినమున కొకపూటఁదినియు మఱియు
రెన్నార్భకొకసారి యన్నంబు మెసవియు మూన్నార్భకమాటు భోకలయియుఁ
గృహాంధ్రాచారకృతంబులూనియుఁ బారాకనునతభాక్కులయియు
మాసోపవాసముల్పేసియు నశ్మకుట్టకులయ్యుఁ బల్లభక్షకతమనియుఁ
బండ్లుదినియు భయముపడక దంతోలూఖిలలయియును ద్విజేంద్రు లలఘుతపము
నాచరించుచున్న యాహుతి కేశ్వర క్షేత్రసవిధమునకుఁ జేరఁబోయి ౪౦౦
- సీ॥ పానన భూదేవపాపత్యమానమై మేటికుృతిధ్వను ల్మిన్నముట్టఁ
దత్తవిత్సందోహతంతస్యమానమై శాస్త్రార్థపాఠము ల్పందడింప
శ్రోతానలత్రయజాజ్వల్యమానమై క్రతుభూమి సర్వసితిగలుగఁజేరు
దేవాధ్వపర్యంతజీవీష్యమానమై బహుళయూపస్తంభపంక్తి యుండఁ
పాననంబని యొకచోటఁబడియు లేచి మఱియునొకచోటఁబడి వడి మగుడలేచి
యొకనొకచోటఁబడియె మునింద్రులార ! పడినకడ నెల్ల గుంటలై పరిభవిల్ల, ౪౦౧

మ॥ ఆగుంటలమూడింటను స్ఫటికసన్నిభంబును స్వచ్ఛంబును నగు జలంబూజుటయు జలజాసనుండు స్వయంబుగంజనుదెంచి వేదవేదాంగపాఠగులగు వివిధ విప్రులచే జేష్ఠతంబును వ్రతచర్యాపరాయణులగు ననేకతపస్సులచే నాక్రాంతంబును నగు హేతుకేశ్వరశ్రేత్ర మంతటం గలయు నవలొకించి ౪౦౨

తే॥ “అహహా ! యీశ్రేత్ర మొత్తమ్యము కనలగ, బ్రాహ్మణ్యపియ మత్యంతపావనంబు గాన విప్రజనాశ్రయంబైనయిచట యజ్ఞ మొకటి యథావిధి నాచరింతు, ౪౦౩

కం॥ ఆ పుష్కరముల మూడిటి నీపురికిందెచ్చి నాని నీగోతులలో నాపూరితముల్నే సెదర బాపపుం గలిదోష మెల్లం బాసెడిరీతిక ” ౪౦౪

మ॥ అనినిశ్చయించుకొని భరతలంబున గూరుచుండి తడవు ధ్యానించి జ్యేష్ఠ మధ్య కనిష్ఠ పుష్కరంబుల మూడింటిని రావించి సంతనంబు వెలిపుచ్చుచు ౪౦౫

కా॥ “ ఏకత్సుష్కరనామతీర్థములు మూఁ డిహోటికికా నేను నం ప్రితిం గైకొనివచ్చి నాడం గలిడొభీతిక, చనుల్వచ్చి ను స్నాతుల్లనిట శ్రద్ధతోడ సెపుడున్ నాశంబులేకుండ వి ఖ్యాతంబైతగు సిద్ధిబొందుదురు మత్కారుణ్యమేపారగన్, ౪౦౬

తే॥ ఎవరు కార్తికపూర్ణిమ నిచట శ్రాద్ధమాచరింతు సమాహితులగుచువచ్చి యల గయాశీర్ష మందున నాచరించు శ్రాద్ధపుం బుణ్యమును వారు సంతరింతు, ౪౦౭

కం॥ అం దాద్యంబగుపుష్కరమందున గార్తికిని గృతము యజ్ఞము నాచే, నందోనరుచు స్నానారులం బొందుదురు శతాధికంపుల బుణ్యము మనుజుల్, ౪౦౮

కం॥ వైశాఖపూర్ణిమాతిథి నే శాస్త్రోక్తప్రకార మింక పెండనదో నీకుభపుష్కరమునం గలి నాశమునకుం జేసెదను ఘనంబుగ గ్రతువుల్ ” ౪౦౯

—♦ బ్రహ్మ యజ్ఞార్థ ముపకరణంబులు గూర్చుట. —

మ॥ అని వాయుదేవు దక్కుమొగంబై ౪౧౦
సీ॥ “ తివిరన్న ద్వాదశాదిత్యులతోడను శోభిల్లు నష్టవసువులతోడ రాద్రమూర్తులయిన రుద్రులతోడను విమలులైన మరుద్దణములతోడ దైత్యత్రికాశ్రయ గంధర్వులతోడను సుకృతులౌ లోకపాలకులతోడ విద్యద్వదోన్ముఖౌ విద్యాధరులతోడ సంసిద్ధులౌ సిద్ధచయముతోడ ద్రుతముగా బిడొజుం దోడ్కొనిరమ్ము పొమ్మల ! యస్మదాజ్ఞ యవధరించి యారభిష్యమాణ యజ్ఞకర్తంబున బాసటయి వసింపవలయుంగాన ” ౪౧౧

మ॥ అని యానతిచ్చుటయు నతిండు హరిహయు నగారంబునకరిగి యంతయు నిజేదింప నాయన సర్వగోర్వాణ గణంబులతోడ గజనుదెంచి చతుర్మఖునకు సాష్టాంగ మొరగి యేమియాజ్ఞయన నశింపిట్టనియె, ౪౧౨

కం॥ “నేను గలికాలభయమునక బూనికి సఫలంబుగాఁగఁ బుష్కరములుమాఁ

డానీతంబులు నేనితి, మానుగ వైశాఖి మాఁడు మఖములూనర్తుక, ౪౧౩

ఆ॥ తన్నిమిత్తముగ శతక్రతూ! సంభాగములను సిద్ధపఱవలయు నీవు,

పిలువఁబంపు వేదవేదాంగపారగులయి తదర్హులైన యవనినురుల ” ౪౧౪

వ॥ అని యిట్లు సెలవొసంగుటయు శతమఖండు సవినయంబుగా నల్లెయని సత్వరంబ సంభారంబు లన్నిటిం దెప్పించి యర్హులగు నవనీనురులరావించె, నంత సంబుజాసనుండు యథాశాస్త్రుంబుగను నన్నదక్షిణంబుగను యజ్ఞంబులాచరించె” నని యిట్లు వాక్రమ్యుటయు బునులిట్లనిరి, ౪౧౫

౧౧ యజ్ఞ ప్రారంభము ౧౧

తే॥ “నూత! యాత్రేత్రమందున ధాతచేతఁ గ్రతువుకృతమయ్యెననియెది కీర్తితంబొ యని మహద్భుత మొదవించె, నధ్వరముల నాతఁడేకద యష్టవ్యుఁ డరసిచూడె,

కం॥ యష్టవ్యుఁడైన మేతత్సప్తయ యజమానుడగుచు జన్న మొనర్చుక

వృష్టపముల నాయనకిక యష్టవ్యుఁ డెవండొ చెప్పుచు యనసూ! మాకుక, ౪౧౬

సీ॥ ఎవరు బుుత్తిజులైరి యాయనప్రత్యక్షమం దధ్వరక్రియ లాచరింప ?

నాయగ్రసముల కంబుజాసనుండు తా నెయ్యది దక్షిణయచ్చినాఁడు ?

యజ్ఞముం జేయింప నధ్వర్యుఁడెవరు ? హోతృత్వ మెవ్వరి కొనఁగఁబడియె ?

నెవ్వఁ డాగ్నిధ్రుండు ? నెవ్వఁడు బ్రహ్మగా నుత్తరీకుండయ్యుఁ దత్సదమునందు ?

నెవ్వ రుద్గాత ? యాచార్యుఁ డెవ్వరచట ? నబ్బుగముగల్గఁజేయు నీ యజ్ఞగాధ

యంతయు సవిద్యుగముగా నానతియ్యు, వినఁ గుతూహలమయ్యెడి మనమునందు”

వ॥ అని యిట్లు ప్రశ్నించుటయు సూతుండు ౪౧౭

ఆ॥ “నేను మీకుఁగాను నిఖిలమో యజ్ఞీయవార్త దెలియఁబఱతు వరుస వినుఁడు,

ఎవరొ తత్సదస్యు లెవ్వరో బుుత్తికుక్తు లేని దక్షిణార్థ మీయఁబడెనొ, ౪౧౮

వ॥ అన్విధంబున యజ్ఞ కాముండగు నతనిపాలికి నరురనాథుండును నప్తయూర్తి

యు నఖిలార్తుగణసహితంబుగా నరుగుదెంచుటయు మర్త్యధగ్యసమాక్రితులగు వారి విలోకించి వారిజాసనుండు వినయోపేతంబుగం గృతాంజలిపుటుండై ౪౧౯

ఉ॥ “స్వాగతమయ్యమీకు నురసత్తమలార ! యనుగ్రహింపుఁ, డీ

బాగగు నాసనంబులకుఁ బై నుపవిష్టుండు చక్కగా,

యాగములందు మంత్రముమహత్తను గప్తముగానువచ్చుమీ

రాగతులైనవారలు స్వయంబుగ, ఛన్యుడనైతి నేనికక ” ౪౨౦

వ॥ అని పలుకుటయు వేవత లిట్లనిరి,

౪౨౩

- కం॥ “భరదీయాధ్వరపుంగ్రియ కవ రేమియోనగ్నవలెనో యి మ్మానతి, గీ
 ర్థం! తద్వాధాధ్వరంబును సవిశేషముగావచింపు, శ్రవణింతు మొగ్గె” ౪౨౪
- మ॥ అని యిట్లు వచించుటయు వెండియు బ్రహ్మదేవుండు ౪౨౫
- అ॥ “విశ్వకర్మ! నీవు వేవేగజని యజ్ఞమంటపము రచింపు మంజులముగ,
 యజ్ఞవేదికలను వట్టై పత్నీకాల ముమరువుము మనోజ్ఞమై రహింప, ౪౨౬
- సీ॥ ఎట నెద్దివిహితంబో యటనద్దియొండంగఁ బృథుకుండము తీరిపింపుమయ్య,
 గ్రహములు చమసము ల్సహిత మేరుజకుండఁ బాత్రలన్నియు సిద్ధపఱచుమయ్య,
 కావ్యమయంబైన కడియముల్లగిలించి యూపము లేస్సయించి యొంచుమయ్య,
 పాత్రలుంచుట కన్వభంగింగం గుదిరించి పాయలు శ్రవ్యంపంగఁ బూనుమయ్య,
 చయనములకయి పదివేలఁ బయి శతావ్యకంబు నిటికలఁగాల్పింపఁ గడఁగుమయ్య,
 వరహిరణ్మయపురుషునొక్కరు రచించి తెచ్చియిమ్మయ్య నీవోయ్య దేవశిల్పి!
- సీ॥ సురగురూ! పదియాఱుగురు ఋత్విజాల సీవ యార్జింపు, మనుల్ల కది యశకన్య,
 మమరవాసుక! గ్రాంతులైనయ్య ద్విజాల కీ వంగమర్దనసేయు మధికభక్తి,
 నరవాహకా! దక్షిణలనిచ్చుపని నీది తిలకించి యెపుడెద్దిదేయమగునో,
 హరి! నీవు బాగోగులరయుచుండుము సదా క్రియహానిమా ప్రతికృత్యమునను,
 లోకపాలురార! మీకు సురత్వముల్ దెసలు భూతవివతి తిరుగకుండ,
 నెవరి కెదిప్రియంబో యిటిఁగి యజ్ఞేశ్వరా! యొసఁగుచుండు ధనమొ వసనములనొ
- క॥ వసురుద్యాదిత్యమరుద్విసరంబులతోడఁగూడి విశ్వేదేవుల్!
 మెనఁజనుదెంచుజనులకు వినువక నడ్డించి తృప్తికల్పెడు మీరల్ ౪౨౮
- మ॥ అని యాజేశించుచుండ ససంభ్రమంబుగా విశ్వకర్మసనుడెంచి ౪౩౦
- అ॥ “సవనమంటపంబు సంసిద్ధమైనది యంచతేజి నెక్కియాడురాత!
 యన్యభవదుదీతాఖిలపరికరమృతంబు సిద్ధమయ్యె లలితముగను ౪౩౧
- మ॥ అనిచెప్పుచుండ బృహస్పతి యరుగుడెంచి ౪౩౨
- కం॥ “దేవా! పదియార్దురుభూదేవతలను దోడితెచ్చితిని, వారలదా
 ప్రావీణ్యంపుఁబరీక్షం గావించి వరింపు యజ్ఞకర్మంబునకుకా” ౪౩౩
- మ॥ అనిపలుకుటయు బ్రహ్మ స్వయంబుగా వారిం బరీక్షించి ఋత్విక్త్యంబున
 శ్రియోగించి యర్హంబుగావించె” నని వక్కాణించుటయు ఋషులిట్లనిరి. ౪౩౪
- అ॥ “ఎవరికేమికార్య మేర్పాటుచేసెనో యాసతోజయోని యధ్వరమున
 వారివానికేళ్ళు మరుసగాగీర్తింపు రామహర్షణీ! కరంబుప్రేమ ౪౩౫
- మ॥ అని ప్రశ్నించుటయు వెండియు నూతుండు ౪౩౬
- సీ॥ “భృగునకు హత్రంబుఁ బ్రీతి గావస్తుత్వమును గాలవాహ్యమునునికి నొసఁగె,
 మైత్రావరుణసంజ్ఞా మణిఁ జ్యోతనుంజేసె, సలిపెనచ్చావాకు లలి మరీచి,

నద్యర్థ్యుఁగావించె నట పులస్త్యమునీందు, నతఁ బ్రస్తాతగా నాచరించె,
నొసరించె నున్నేత నోజ సజాతను, రహి నుంచె నేష్టగా రై భ్యమునిని,
బ్రాహ్మణాచ్చంపి గర్హండు, బ్రహ్మ నారదుఁడు, భరద్వాజుఁ డాగ్నిధ్రుఁ, డడగ నేల
మనపరాశరనూనుండె మానులార ! తాతయజ్ఞంబునం దాను హోతయయ్యె, ౪౩౭
౩౦॥ జడదారులార ! కాండిబ్యుఁడు దాఁ బ్రతిపార్తయచట, నుద్గాతృత్వం

బిడె గోభిలాభ్యముని, కాతఁడు సామమునందుఁ జాల దత్తం దరయన్, ౪౩౮

౩౧॥ కాధుమాభిధానఘనుఁడు దాఁ బ్రస్తాత యజ్ఞభివుఁడుజరుపు నద్యర్థమున,

సంగిర సప్తస్వి యచట నుబ్రహ్మణ్యుఁడైనవాఁడు పుణ్యమానులార ! ౪౩౯

౩౨॥ యజ్ఞసిద్ధిపాఁటె నాముత్యజాలఁ జతుర్ముఖుండు సవినయంబుగా వస్త్రా

భరణోభితులం గావించి గృహోక్తవిధానంబునం బూజించి ౪౪౦

తే॥ “ ధరణిసురులార ! వీఁడు ఘోరఁబుఁజొచ్చుచున్న వాఁడు ప్రసాదింపుఁ డూర్జితముగ

యజ్ఞదీక్షం బ్రవేశింప నాజ్ఞయిచ్చి వెనఁ గృతార్థనిశ్చయఁడీ వేడుకొందు ” ౪౪౧

— ♦ బ్రహ్మ నాగరి బ్రాహ్మణులకు పరమిచ్చట —

౩౩॥ అనియిట్లు వీక్షారంభంబుఁ జేయనుండుట ము నాగరబ్రాహ్మణులెల్లరును

గర్వాత్కరసముద్భవుండగుచుధ్యుం బిలిచి ౪౪౨

కా॥ “ ఓరీచుధ్యగ ! నీవుపోయి ద్విజగృత్యుచ్చేది దుష్పీతియా

నా రాజీవధవునొగుటించి చెపు నావ్యాహర, మహ్యుద్భవం

పారంధ్రంబు సుపూరితంబయినవై వార్షింబి యాక్షేత్రీమున్

గౌరీనాథుండు మాదుపూర్వికులకుంగా నిచ్చెఁ బూర్వంబునన్, ౪౪౩

తే॥ నూటయైదుగురుబ్రహ్మ త్వేటికైరి యరయ నిది మాకుఁ గైవసమైనదాది,

ధిక్కరించియెఱుంగ రం దొక్కరేని నినువనా మమ్ము నోక్రూర ! నీతిదూర !

తే॥ నాగరద్విజాలకు వెలిగాఁగ నిచట యజ్ఞయాగామలంజేయునతఁడు వధ్యుఁ,

డందువలనిఫలం బాతఁ డొందఁజాలఁ, డిటుల నీక్షేత్రీమిడునాఁడె యాకుఁడనియె,

తే॥ కాన నిటజన్న మొసరింపఁబూనెదీని నాగరులఁబిల్చి కావంపు బాగుగాను,

తేనివో యజ్ఞఫలమును లేకమేని పడయఁజాలపు ధర వారు బ్రదికియుండ ” ౪౪౪

౩౪॥ అని వాక్రమ్మటయు నన్యధ్యుండు యజ్ఞమంటపమునకు దూరమ్ముగా

బ్రాహ్మణపరివారితుండైయున్న బ్రహ్మపాలికింజని నాగకోక్తంబు వక్కాణింప

మానుషభావవిశిష్టఁడైన యన్నులకు సాంత్యపూర్వకంబుగా నతని కిట్లనియె, ౪౪౫

తే॥ “ చుధ్యగా ! నీవునొడివినమాట నిజమెకాని యిటుచేయవలెనన్న కాంక్షఁగాక

పారపథి వరించివాడను బూర్వ మఖిలముత్రిజాలఁ గాన నీనిగ నేమిసేతు,

కం॥ కావున నీసానమునకు రావింపుము పోయి నాగరబ్రాహ్మణులకు,

నే నారిసెలపునైనోని పోవుదు మఖమంటపమ్ముపొంతకు వేగక”

౪౪౯

మ॥ అనవుడు మధ్యగుండు

౪౫౦

తే॥ “ఈపు దేవత్వమునీడి యిపుడు మనుజభావముం బొందియున్నాడ వోవిధాత !

యట్టి సామాన్యుడైన నీయంతికమున కేగతిం దద్విజాగ్రణు లాగ్రహారు!

కం॥ ఆవులు పశువులలోపల నేవిధమున త్రైవ్యమును మహిం చెనోజగము

దావిధమున నాగరులకు జ్ఞావిబుధసమూహమందు త్రైవ్యముగలిగెక,”

౪౫౧

అ॥ అట్లుగాన నీవు యజ్ఞసంస్కృతికి చిత్తమందు వాంఛసేయుచేసి

రాణవెలయు నాగరబ్రాహ్మణులయగుగ్రామము వడయులెమ్ము కపలజన్మ ! ”

మ॥ అనినవిని ధాత భీతుడై ఋత్విక్సహితంబుగాఁ దత్కృపితనాగర బ్రాహ్మణ

సన్నిధానంబున కరిగి సవినయంబుగా సాష్టాంగపడి కరములు జోడించి

౪౫౪

కా॥ “ఏతత్తేత్రమునందు మీకు వెలిగా నేకర్మముం జేసినక

ఖ్యాతించెందక వ్యర్థహాట మదికిక జ్ఞాతెంబె, కానీ సమా

నీతం బిందుఁ దిపుష్కరంబు, లవియే నిజేపముల్లాసు సం

క్రీతిం నైనోని స్వీయతీర్థములుగఁ బ్రేమింపుడే నాగరుతో !

౪౫౫

కా॥ మీ యాధిక్యమెఱుంగ కర్తిజులు సంత్రీతిక నురాచావృతే

కేయానీతులు, గాన నైచి కళికుపుక వీరే సమాసీనులై

నేయింపక సెలవిండు, రండు, కలిసంసిద్ధించినవైనీయుక

నా యీ తీర్థము త్వత్కృతాఘములఁ జెందాడక సమర్థుంబగుక”

౪౫౬

మ॥ అని ప్రార్థించుటయు నాగరబ్రాహ్మణు లిట్లనిరి,

౪౫౭

కం॥ “ నాగరులకు బ్రాహ్మణుగా నీగతి వఖమిపు సేసెదని క్రమముగా

సాగింతురు నెరసురలును, బాగుగఁ గావింతు భూమిపాలుగుగూడన్,

౪౫౮

తే॥ విస నగుఁగాక నేనిది యాచరింపకుండ నుండనటంచని మొండిసజచి

మమ్ములం బిన్న పుచ్చక మానవేని తరలు మాయొద్దనుండి యేతత్త న్నబ

౪౫౯

మ॥ నావును జగరాననుండిట్లనియె,

౪౬౦

అ॥ “ ఏతేదాదిగాఁగ విచ్చోట నాగరబ్రాహ్మణాగ్రణులకు బ్రాహ్మణుగను

కాగ్రధమా మఖంబో సుపువో నగి వృధాయగునుగాని పోష్య మట ముళక్కి,

కం॥ నాగరు లేతత్తేత్రము బాగుగలేదనుచు నెటకో పనివిని క్రద్ధన్

యా గాగులు కావించినఁ గాఁగల వయ్యవియు వ్యర్థ కార్యము లింకిన్,

౪౬౧

తే॥ ఇట్లు మగ్నాదచేసితి నేనుగానఁ గరుణయించి మదియజ్ఞమున కాజ్ఞ

యిండు భూడైతములార ! యిపుడపోయి సక్రమంబుగ దాని నుపక్రమింతు,

- ౬ నారాయణరావుగారు, దాతారుపల్లె
- ౭ బేలూరి రామన్న గుప్తగారు, సదాశివునిపేట
- ౮ రాయచూరి బండేరావుగారు, ఆయినాపురం.
- ౧౦ రాచూరి సుబ్బయ్యగారు - శ్రీ శ్రీ విఠూపాక్షసంస్థాన ప్రధానమంత్రి
- ౧౧ ఘంటంభట్లగారి వెంకటభుజంగముగారు - ముసలాపురం
- ౧౨ దండం గుండేరావుగారు, కరణము - ముసలాపురం
- ౧౩ తిగుళ్ళ కృష్ణారెడ్డిగారు. పటేలు - ముసలాపురం
- ౧౪ కాకుమాను హనుమయ్యగారు, నర్సారావుపేట
- ౧౫ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణం, దుగ్గిరాల
- ౧౬ భాస్కరరావుని వెంకట రామయ్యగారు, వంగపల్లి
- ౧౭ నరసింహస్వామివారు, యాదగిరి
- ౧౮ బీరకాయల హనుమంతరావుగారు, రాయగిరి
- ౧౯ జూలూరి వెంకటరత్నముగారు, వకీలు, గుంటూరు
- ౨౦ మెదక్ కిషన్ రావు దేశముఖుగారు, నల్లపల్లి
- ౨౧ బానపాటి గుబ్బిహృదయంగారు, పాపయపాలెము
- ౨౨ చిక్కరాజు మట్టపల్లి రావుగారు, కరణం, చెలకుతి
- ౨౩ కవులూరి నరసింహారావుగారు, ఈలపాళె
- ౨౪ గోపేటి వేణుగోపాలరావుగారు, పోలీసుసచివస్పెక్టరు, ప్రొత్తిపాడు
- ౨౫ నడింపల్లి నరసింహారావుగారు, రిజెవ్టరాఫీసు క్లార్కు, శ్రోనూరు
- ౨౬ రాచకొండ వెంకటరామయ్యగారు, యెనమదల
- ౨౭ కప్పగంతు సుబ్బారావుగారు - పోలీసుసచివస్పెక్టరు - పిడుగురాళ్ళి
- ౨౮ మండ చినవెంకయ్యగారు, దండమూడి.
- ౨౯ శ్యామాపంతులగోపాలరావుగారు - వరంగల్లు
- ౩౦ కన్నయ్యగారిసంగయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౧ చక్కిలం పాపయ్యగారు-ముసలాపురం
- ౩౨ తాళవెలిమె లింగన్న మొకద్దంగారు-గడిపెద్దాపురం
- ౩౩ కిషన్ రావు దేశపాండ్యాగారు- తాళ్లపల్లి
- ౩౪ తొర్ల కొండ లక్ష్మారెడ్డిగారు, ఊరసాగరం.
- ౩౫ రంగరాజు గోపాలకిషన్ రావు దేశముఖుగారు, నాపురం
- ౩౬ చివుకుల శ్రీరామశర్మగారు- నాగులుపులపాడు
- ౩౭ గజవాడ వెంకటాచార్యులుగారు, అల్లదుర్గము
- ౩౮ కాకిరాల రామచంద్రయ్యగారు, మముదాపురము
- ౩౯ లక్ష్మీనారాయణ గౌడు పెట్టిగారు, ఆందోలు

అభినవసరస్వతి

సంపాదకుడు - నాగరఖండస్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది, యొకమూసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రయధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనములును వ్యాసములును బ్రకటింపబడును. చందా సంఖ్య 1-8 రు 30-00

ఈ కార్యస్థానమున వెలకుదొరకు పుస్తకములు.

1 కరిణీశోధారిణి [పూర విరభద్రకవి]	...	0	4	0
2 నాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
3 కంసవధ నాటకము	...	0	8	0
4 చమత్కారమంజరి (సింహాద్రి వెంకటాచార్యులు)	...	0	4	0
5 విరూపాక్షపీఠగురుపరంపర	...	0	2	0
6 నీతిగీతలు (సునుతిశతకమునకు సంస్కృతము)	...	0	2	0
7 విశ్వబ్రాహ్మణశబ్దఖండనము, బ్రాహ్మణశబ్దవిచారము	...	0	2	0
8 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
9 చిత్తాచార్యులీర్ప విమర్శనము (పుత్రికాధిపతి)	...	0	4	0
10 సంగదోషము	...	0	8	0
11 అస్పృశ్యతానివారణ ఖండనము (మల్లాది రామకృష్ణచయనులుగారు)	0	8	0	
12 వత్సలనీతిశతకము	...	0	1	0
13 శివానందలహరి (తంగెడ రామకృష్ణకవి)	...	0	4	0
14 సర్వారావుపేట శతానధానము (తిరుపతివెంకటీయము)	...	0	8	0
15 పశ్యాంపుశ్యాం	...	0	2	0
16 పశ్యశబ్దవిచారము	...	0	2	0
17 పురశ్చరణము	...	0	2	0
18 శంతనురాజవర్ణిత	...	0	14	0
19 వర్ణవర్ణ	...	0	4	0
20 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
21 కుద్ధాంధహరిశ్చంద్ర చరిత్రము	...	0	10	0
22 అభినవకాకుంఠల నాటకము	...	0	8	0
23 నూతనసంహిత-ఆంధ్రము	...	2	0	0
24 స్కాండమహాపురాణాంతర్గతనాగరఖండము (౧ సంపుటము)	1	0	0	
25 డిటా నాగరఖండము (౨ సంపుటము)	1	8	0	
26 భారతీయప్రబోధము (పిఠాపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	0	4	0	
27 ధర్మనిర్ణయము.	0	4	0	

అభినవసరస్వతీ కార్యస్థానము, జానపాడు, పిఠాపాటి ప్రాంతము,

గుంటూరుజిల్లా.